

2. Гончарова К. Г. Кадрова безпека, як складова економічної безпеки банківської установи. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4602>.
3. Зубок М. І., Яременко С. М. Безпека банківської діяльності: підручник. К.: КНЕУ, 2012. 477 с.
4. Кавун С.В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади: монографія. Х.: ХНЕУ, 2009. 299 с.
5. Кондратьєва С. В. Генезис поняття «кадрової безпеки» підприємства. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. №5 (21). С.194-198.
7. Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм ее обеспечения. К.: Либра, 2003. 280 с.
8. Кузнецова Н. В. Поведение персонала как объект обеспечения кадровой безопасности организации. Вестник Забайкальского государственного университета экономики и права. 2015. № 6. С. 23-27.
9. Назарова Г. Передумови створення системи кадрової безпеки підприємства. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2010. Вип. 15.
10. Петров М.І. Економічна безпека підприємства: сутність, трактування, точки зору. Менеджер. 2002. № 1(17). С. 67-71.
11. Пучкова С. І. Методичні підходи щодо забезпечення кадрової безпеки підприємства. Науково-методичні аспекти забезпечення економічної безпеки: [монографія]: за заг. ред. док. екон. наук, професора І. О. Кузнецової. Одеса: Атлант, 2013. – С. 123-132.
12. Семенченко А.В. Управління кадровою безпекою в контексті соціально-економічного розвитку організації. Проблеми економіки. 2013. №1. С.232-236.
13. Сушко Н. М. Менеджмент персоналу в банках. [навч. пос.]. К.: Центр учбової літератури, 2008. 146 с.
14. Чичкань Є. О. Значення кадрової безпеки у системі корпоративної безпеки підприємства. Управління розвитком. 2012. №18 (139). С.18-20.
15. Швець Н. Методи виявлення і збереження кадрової безпеки, або як перемогти зловживання персоналу. URL: <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=291>.
16. Яременко О. Ф. Кадрова безпека підприємства: концептуальні основи забезпечення. Вісник Хмельницького національного університету. 2016. № 2. Том 1. С.29-32.

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ДИНАМІКИ ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Чорна Н. О., викладач

Дніпровський технікум зварювання та електроніки

Етапи виконання місцевого бюджету є головними та найважливішими стадіями бюджетного процесу. Від кінцевого результату ефективності функціонування місцевих органів, який тісно пов'язаний з якісним виконанням бюджетного процесу, та рівнем імплементації місцевого бюджету значно залежать якісні показники соціально-економічного розвитку території, стабільний, окреслений рівень соціального захисту населення, повне функціональне забезпечення фінансування пріоритетних галузей економіки. В умовах демократії бюджет формується під дією механізму суспільного вибору та визначається чинниками не лише економічного, а й суспільно-політичного характеру. Прийняття бюджетних рішень спрямоване на задоволення

індивідуальних потреб, а не колективних інтересів. Це і визначає вагому роль місцевих бюджетів в умовах демократії. Зважаючи на це, нижче розглянемо процес формування та використання коштів місцевих бюджетів в Україні[2;3;4].

Вивчимо динаміку доходів місцевих бюджетів України у 2013-2017 роках, за даними міністерства фінансів України, за допомогою економетричного аналізу для чого побудуємо відповідний графік (рис. 1).

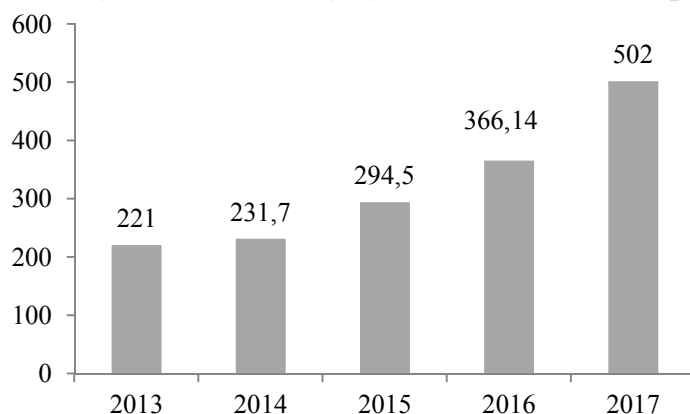

Рисунок 1. Доходи місцевих бюджетів України у 2013-2017 рр., млрд. грн. [1]

Загальна сума надходжень місцевих бюджетів України за період 2013-2017 років досить суттєво зростає. Для проведення аналізу побудуємо лінію тренду для доходів бюджетів України за вказаний період. Для цього скористаємося пакетом аналізу безкоштовного програмного забезпечення Calc. Лінія регресії динаміки зміни доходів за період 2013-2017 рр. має наступний вигляд: $Y=114,136+69,644 \cdot X$, де Y – доходи бюджетів, X – роки. Таким чином, з кожним роком доходи бюджетів збільшуються в середньому на 69,644 млрд. грн. Модель є адекватною на рівні 90 %, що є допустимим для побудови прогнозу. В 2019 році доходи складатимуть 601,644 млрд.грн., при умові збереження стабільної ситуації в економіці країни. Середнє відхилення від реальних даних складає приблизно 30 млрд.грн.

За даними таблиці 1 проаналізуємо склад та динаміку надходжень місцевих бюджетів в Україні за період 2013-2017 років, вивчимо зміни, що відбулися у 2017 році в порівнянні з 2013 роком та розрахуємо відповідні відхилення за окремими складовими надходжень.

Таблиця 1. Склад та динаміка доходів місцевих бюджетів в Україні у 2013-2017 рр., млрд. грн. [1]

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення (+,-), млрд. грн.
Податкові надходження	91,19	75,25	98,22	146,90	201,01	109,82
Неподаткові надходження	12,13	12,26	20,15	21,86	25,97	13,84
Доходи від операцій з капіталом	1,38	1,5	1,63	1,40	1,87	0,49
Офіційні трансферти	115,85	130,6	173,98	195,39	272,6	156,75
Всього доходів	221, 0	219,61	294,46	366,14	502,09	281,08

За даними таблиці 1 відмітимо, що за всіма складовими доходів місцевих бюджетів України спостерігається зростання. Податкові надходження у 2017 році в порівнянні з 2013 роком збільшилися на 109,82 млрд. грн., неподаткові надходження зросли на 13,84 млрд. грн., доходи від операцій з капіталом – на 0,49 млрд. грн., а офіційні трансферти – на 156,75 млрд. грн. Таким чином, збільшення загальної суми доходів місцевих бюджетів України за 2013-2017 роки, яке складає 281,08 млрд. грн., було забезпечено в основному за рахунок зростання податкових надходжень та офіційних трансфертів.

Динаміка видатків місцевих бюджетів в Україні має тенденцію до збільшення (рис. 2.).

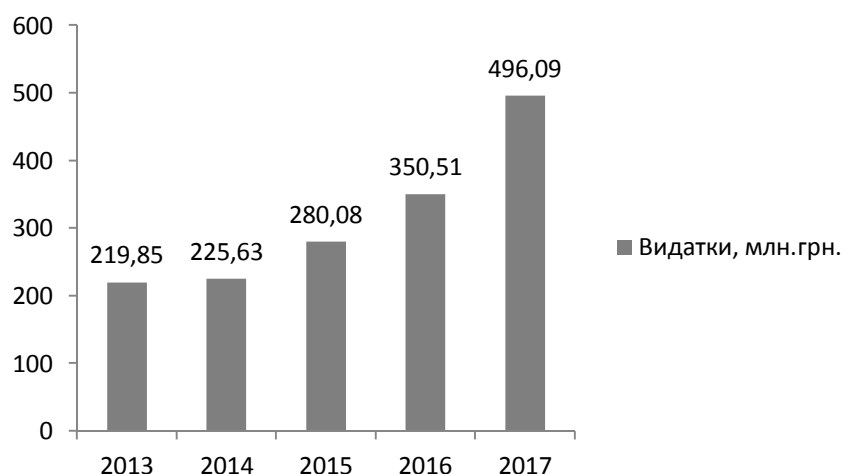

Рисунок 2. Видатки місцевих бюджетів в Україні у 2013-2017 рр., млрд. грн.[1]

Загальна сума видатків місцевих бюджетів України за період 2013-2017 років досить суттєво зросла. Проведено регресійний аналіз тренду для видатків бюджетів України за вказаний період. Лінія регресії динаміки зміни видатків за період 2013-2017 рр. має наступний вигляд: $Y=111,224+67,736*X$, де Y – видатки бюджетів, X – роки. Таким чином, з кожним роком видатки місцевих бюджетів збільшуються в середньому на 67,736 млрд. грн. Модель є адекватною на рівні 90 %, що є допустимим для побудови прогнозу. В 2019 році видатки складатимуть 585,376 млрд.грн., при умові збереження стабільної ситуації в економіці країни. Середнє відхилення від реальних даних складає приблизно 35 млрд.грн. Протягом усього періоду, що розглядається обсяг видатків місцевих бюджетів України стійко зростав, що відповідає попередньо розглянутій нами тенденції щодо динаміки доходів місцевих бюджетів.

В структурі видатків спостерігається зменшення питомої ваги видатків на загальнодержавні функції 0,5 %, освіту 6,4 %, охорону здоров'я 4,6 %. Та збільшення питомої ваги на економічну діяльність 6,9 %, соціальне забезпечення 2,8 %, міжбюджетні трансфери 0,5 %.

Зроблений аналіз показує, стабільне збільшення доходів і видатків місцевих бюджетів України, і тільки в 2014 році видатки переважали над доходами.

Література:

1. Міністерство фінансів України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/>. – Мова укр., рус., англ. – Дата останнього доступу: 11.10.2018. – Назва з екрану.
2. Міронова Л.О. Фінансовий потенціал регіону: теоретичний аспект / Л.О.Міронова О.В. Моїсеєнко // Вісник ДДФА. – 2013. – №2.- С.141-149.
3. Міщенко Д.А. Application of cluster analysis to determine the level of the budget potential of the Ukrainian regions / Д.А. Міщенко, Л.О. Міщенко // Науковий вісник Полісся. – 2018. - № 2. – С. 179-185.
4. Міщенко Д.А. Оцінка бюджетного потенціалу регіонів: практичний аспект / Д.А. Міщенко, Л.О. Міщенко, Д.О. Холошня // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2018. - №1.

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА

Чулкова А. В., студентка 7 курсу центру заочного навчання
Нестеренко С. В., канд. техн. наук, ст. викл. каф. охорони праці та безпеки життєдіяльності

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

У зв'язку з присутністю сухих молочних залишків (білка, жиру, вуглеводів і лактози), неочищені стічні води підприємств з переробки молока можуть характеризуватися високим вмістом органічних речовин, а також значною біохімічної потребою в кисні і хімічною потребою в кисні (ХПК). Молочна сироватка також може сприяти підвищенню навантаження по органічним забрудненням в стічних водах.

Процеси соління при виробництві сиру можуть призводити до високого ступеня засоленості стічних вод. Стічні води також можуть містити кислоти, луки, миючі засоби з цілою низкою активних інгредієнтів, дезінфікуючі речовини, включаючи сполуки хлору, перекис водню і четвертинні амонійні сполуки. Стічні води можуть характеризуватися високим вмістом мікроорганізмів, а також містити патогенні віруси і бактерії.

До рекомендованих методів запобігання забруднення водотоку стічних вод належать:

- запобігання втрат молока, готової продукції і побічних продуктів (наприклад, в результаті розливів, витоків, переналаштування обладнання з перевищенням відповідних норм і його відключення) шляхом впровадження належних виробничих технологій і методів технічного обслуговування виробничого обладнання;

- поділ і збір виробничих відходів, включаючи промивальну воду і побічні продукти, з метою забезпечення можливості їх вторинного